

Bijlage I

Onderzoeksopzet en methodiek

Bij het toezichtsrapport
over de uitvoering van de notificatieplicht
door de AIVD en de MIVD

CTIVD nr. 51

21 december 2016

Commissie van Toezicht
op de Inlichtingen- en
Veiligheidsdiensten

Onderzoeksoptzet en methodiek

Leeswijzer

In deze bijlage komen de volgende onderwerpen aan bod:

- De inrichting van het onderzoek. Hierbij komt aan de orde hoe dit onderzoek naar de notificatieverplichting past binnen het grotere onderzoek naar transparantie over de verwerking van persoonsgegevens. Ook wordt gepreciseerd waar het onderzoek wel en niet betrekking op heeft.
- Het tijdsverloop van het onderzoek.
- De wijze waarop het onderzoek is uitgevoerd. Dit wordt voor de AIVD en de MIVD afzonderlijk toegelicht.

Hoe is het onderzoek ingericht?

De CTIVD verricht een onderzoek naar de onderwerpen notificatie en inzage (verzoeken tot kennisneming) bij de AIVD en de MIVD. Het onderzoek naar deze onderwerpen is op 3 maart 2016 aangekondigd.¹ Met dit toezichtsrapport is het eerste deel van het onderzoek afgerond. Het tweede deel betreft het onderzoek naar inzageverzoeken.

In de aankondiging is toegelicht dat beide onderwerpen worden behandeld binnen één overkoepelend onderzoek dat als centraal thema 'transparantie over de verwerking van persoonsgegevens' heeft. Het verbindende element is dat beide onderwerpen volgens de wet beogen aan individuele burgers, waar dat mogelijk is, meer inzicht in de overwegend geheime werkzaamheden van de AIVD en de MIVD te bieden om hen zodoende (beter) in staat te stellen de aan hen toekomende grondrechten te effectueren. De CTIVD richt haar onderzoek op de verwerking van persoonsgegevens. Voor het onderwerp inzage betekent dit dat alleen verzoeken tot kennisneming van persoonsgegevens binnen het onderzoek vallen.

Het onderzoek omvat twee fasen. De eerste fase ziet op de uitvoering van de notificatieplicht uit artikel 34 van de Wiv 2002. De notificatieplicht houdt in dat de AIVD en de MIVD vijf jaar na de beëindiging van het toepassen van een bepaalde bijzondere bevoegdheid moeten onderzoeken of de persoon tegen wie deze bevoegdheid is ingezet hiervan op de hoogte kan worden gebracht. De notificatieplicht geldt voor bepaalde, limitatief in de wet opgesomde bijzondere bevoegdheden. Dit onderzoek is bij zowel de AIVD als de MIVD verricht. Voor de AIVD betreft dit onderzoek een vervolg op eerder verrichte onderzoeken die hebben geresulteerd in toezichtsrapporten nr. 24 (2010)

¹ Te raadplegen via www.ctivd.nl.

en nr. 34 (2013). Over dit onderwerp bij de MIVD heeft de CTIVD nog niet eerder in een openbaar toezichtsrapport gerapporteerd.

De tweede fase gaat over de behandeling van verzoeken tot kennisneming van persoonsgegevens (inzage), in de zin van artikelen 47 en 50 van de Wiv 2002. Ook dit onderzoek wordt bij zowel de AIVD als de MIVD verricht. Dit onderwerp is nog niet eerder in een openbaar toezichtsrapport aan de orde geweest.

Elke fase betreft een onderzoeksperiode van zes maanden en wordt, conform artikel 79 van de Wiv 2002, afgesloten met een openbaar toezichtsrapport. In het toezichtsrapport dat betrekking heeft op de tweede fase zal de CTIVD mede aandacht besteden aan het verbindende karakter van de onderwerpen.

Tijdsverloop van het onderzoek

De CTIVD heeft het concept-toezichtsrapport vastgesteld op 5 oktober 2016. Vervolgens is dit rapport op 3 november 2016 tegelijkertijd aan de beide diensthoofden gestuurd voor een controle van de feitelijke bevindingen en aan de beide ministers voor een oordeel over de openbaarmaking van eventuele staatsgeheime informatie. De CTIVD heeft het toezichtsrapport vastgesteld op 21 december 2016.

Afbakening van het onderzoek naar notificatie

Dit onderzoek ziet op de uitvoering van de notificatieverplichting. Bijzondere bevoegdheden die onderhevig zijn aan de notificatieverplichting zijn het openen van brieven of andere postzendingen (art. 23 lid 1), het gericht intercepteren van communicatie, zoals door het tappen van een telefoon, het plaatsen van een microfoon of een internettap (art. 25 lid 1), de selectie van ongericht geïntercepteerde niet-kabelgebonden communicatie (sigint) (art. 27 lid 3), en het binnendringen in een woning (art. 30 lid 1).

In dit onderzoek heeft de CTIVD de rechtmatigheid van de lastgevingen voor de inzet van de notificeerbare bijzondere bevoegdheden tot uitgangspunt genomen. Tenzij er concrete aanwijzingen waren dat de last onrechtmatig was verstrekt, heeft de CTIVD dit onderwerp niet nader onderzocht in dit onderzoek.

Hoe heeft de CTIVD dit onderzoek uitgevoerd?

AIVD

Het onderzoek bestond uit onderzoek in de systemen en dossieronderzoek en het voeren van gesprekken met medewerkers van de AIVD. Verder zijn er schriftelijke vragen gesteld over een aantal notificatieonderzoeken/-besluiten.

De onderzoeksgroep heeft de notificatiebesluiten in 2015 onderzocht. Zij heeft hiervoor de gegevens in de bevoegdhedenkaart van de AIVD tot uitgangspunt genomen. Dit is een centrale applicatie waarin de aanvragen, de verlengingen en de beëindigingen van de inzet van alle bijzondere bevoegdheden worden bijgehouden.

Steekproefsgewijs zijn in totaal 95 notificatiebesluiten en onderzoeksrapporten beoordeeld. Deze besluiten zijn willekeurig gekozen. Daarbij is een verdeling gemaakt over de wettelijke categorieën (afstel, uitstel, verval, geen notificatieverplichting, notificatieverslag). Dat maakt dat de CTIVD over de gehele linie de uitvoering van de notificatieverplichting heeft onderzocht. Hierdoor is zij van oordeel dat een representatief beeld van de uitvoering is verkregen.

Daarnaast heeft de onderzoeksgroep onderzocht of de notificatiebesluiten die in rapport nr. 34 voor heroverweging zijn aanbevolen (17 stuks), rechtmatig zijn afgehandeld.

MIVD

Het onderzoek bestond uit dossieronderzoek en gesprekken met medewerkers van de MIVD. Ook zijn schriftelijke vragen gesteld.

Bij het dossieronderzoek zijn alle notificatiebesluiten uit 2014 en 2015 die zijn afgehandeld, beoordeeld. Ook is gekeken naar notificatiebesluiten uit deze jaren (of voorgaande jaren) die intern in concept gereed zijn, maar nog niet zijn afgehandeld. Omdat het concepten betreft, blijven deze in dit rapport buiten beschouwing. Verder is gekeken naar de (voortgang van de wegwerking van de) achterstanden bij de uitvoering van de notificatieonderzoeken in deze periode.

Anna van Saksenlaan 50 | 2593 HT Den Haag
T 070 315 58 20 | F 070 381 71 68
E info@ctivd.nl | www.ctivd.nl